

Олена Гузенко,
доцент кафедри
цивільного та господарського права,
кандидат економічних наук, доцент
(КННІ Донецький державний університет
внутрішніх справ)

ОСУЧАСНЕННЯ ПИТАНЬ РОЛЬОВОГО ЗНАЧЕННЯ ТА РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

На даний час в Україні актуалізується питання розвитку малого бізнесу, котрий потерпає від низки негативних факторів впливу, що уповільнюють ці процеси. Доволі змістовно з даної проблеми висловилися О. В. Красота та І. С. Кір'єв [1]. Науковці стверджують, що в Україні малий бізнес переживає вкрай складні часи, зумовлені як поглибленням системних проблем, характерних для даного сектору, так і виникненням нових загроз, викликаних поширенням пандемії коронавірусу і введенням обмежувальних епідеміологічних заходів. Лише, з огляду на зазначене, стає зрозумілим наразі вагомому значення набуває питання встановлення перспектив його сталого зростання в умовах загострення вже існуючих проблем.

Крім того, одним із аргументів доцільності проведення досліджень даного спрямування є рольове значення підприємств малого бізнесу в діяльності економіки країни. До цього питання зверталися у своїй праці Р. О. Мірошник та У. О. Прокоп'єва [2]. Автори вважають, що роль малого підприємництва в сучасній економіці змішаного типу має велике значення та проявляється в тому, що завдяки малому підприємству відбувається:

поглинання надлишкової робочої сили та створення нових робочих місць, що сприяє ефективному вирішенню проблем зайнятості і безробіття, насамперед у кризові періоди;

насичення споживчого ринку якісними товарами і послугами, задоволення індивідуального попиту та стимулювання сукупного попиту в цілому;

розширення бази оподаткування для державного та місцевого бюджетів;

швидке реагування на зміни ринкової кон'юнктури, зростання гнучкості та динамізму.

Зазначене питання також піднімали Г. В. Обруч, Б. Л. Іванюта та К. В. Журавльов [3]. З їх позиції рольовий аспект малого бізнесу лежить в площині можливостей підвищення рівня добробуту населення та скорочення бідності; формування підприємницького прошарку як основи середнього класу; пом'якшення соціальної напруги у суспільстві, демократизація ринкових відносин, забезпечення соціально-економічної та політичної стабільності та

надання сучасній економіці конкурентного характеру й послаблення монопольних тенденцій тощо. З проведеного дослідження автори дійшли висновку, саме тому підтримка розвитку малого підприємництва є стратегічним завданням національних урядів задля відновлення макроекономічної, а також політичної та соціальної стабільності країни. Очевидним є те, що саме з малим підприємництвом пов'язані надії на швидкі позитивні структурні зміни в економіці, вихід з економічної кризи та створення умов для економічного зростання.

Як зазначає О. Дякуновський [4], державою на сьогодні започатковано окремі кроки, спрямовані на стимулювання розвитку малого бізнесу. Науковець вважає, що показового прикладу в цьому сенсі набуває програма «Доступні кредити 5_7_9 %», яка стартувала в лютому 2020 р. і позиціонувалася як ефективний інструмент розвитку бізнесу за рахунок концентрації інвестицій у напрямі нарощення виробничих потужностей і генерування нових робочих місць. Разом з тим, О. Дякуновський [4] звертає увагу на той факт, що на початку реалізації даної програми понад 60% коштів підприємствам було видано на рефінансування раніше отриманих позик.

Слушною є думка О. Радчук [5] стосовно того, що проблеми малого підприємництва не є тимчасовим явищем і не зникнуть із завершенням кризи. Однак вчений стверджує, що «...за наявної підтримки та оптимістичного настрою у малого бізнесу в Україні є шанси подолати кризову ситуацію, хоч і зі значними втратами, оскільки це має життєво важливе значення для їх відновлення».

О. Радчук [5] пропонує державну підтримку малого підприємництва з урахуванням таких складових:

дозволити суб'єктам малого бізнесу не платити ЄСВ, але і для юридичних осіб треба послабити податкове навантаження у Фонд оплати праці, або ж держава нехай тимчасово візьме на себе утримування (бодай часткове) вивільнених працівників;

тим, хто закривається, за ініціативи держави надати безвідсоткові кредити, щоб вони змогли пережити цей період – надати податкові канікули, оскільки немає прибутку;

компенсувати вартість робіт консультантів, які допомагають компанії знайти нову бізнес-модель і не закритись;

підтримати тих, хто переходить в онлайн - режим;

не допустити значної втрати робочих місць та зупинити нарахування будь-яких фінансових санкцій всім суб'єктам господарювання, які мають кредити в банківських та фінансових установах.

С. В. Коробка [6] вважає, що «...сучасний кризовий стан дає можливість здійснити перевірку малого підприємництва, наскільки воно гнучке та ефективно в умовах турбулентності економіки країни». Вчена стверджує, що це хороша перспектива для впровадження нових технологій, для виходу з кризи оновленими і з кращими якостями організації та управління підприємством малого бізнесу. Створення сприятливих передумов для оптимізації діяльності малого підприємництва в довгостроковій перспективі може допомогти українській економіці стати більш конкурентною. При цьому підкреслює, що необхідно ще запровадити велику кількість реформ, особливо сфер, які стосуються спрощення ведення підприємництва, дотримання чинного законодавства, захисту прав приватної власності.

У своїх дослідженнях група вітчизняних вчених Л. О. Андрєєва, Л. О. Болтянська, М. І. Грицаєнко, Г. М. Завадських та В. М. Тебенко [7] констатує, що відновлення малого підприємництва в нашій країні можливе за рахунок таких факторів, як]:

– підтримка малого підприємництва шляхом продовження програми будівництва інфраструктурних об'єктів та залучення інвестицій через приватизацію державних підприємств;

– відновлення ділової активності, а також запуск нових урядових програм із кредитування малих підприємств, що може сприяти відновленню та зростанню економіки, у повному зростанню попиту на сировину.

Для нашої держави це може стати додатковим стимулом для відновлення та модернізації.

Наприкінці досліджень варто зробити ряд висновків. Для того, щоб малий бізнес в Україні процвітав, держава повинна створити тверду та ефективну підтримку. До такої підтримки варто включити чинники такі як : вдосконалення ринкової інфраструктури; запровадження дієвої та ефективної системи пільг, розповсюджених на суб'єктів малого бізнесу; залучення представників малого бізнесу до реалізації наукових, технічних, соціальних, економічних програм. Такі заходи мають бути адаптовані виходячи з того, що самі підприємства малого бізнесу відіграють важливу роль в економіці нашої країни, бо є невід'ємною частиною її соціально-економічної системи. Проте в майбутньому, їх нормальний розвиток можливий лише за наявності виваженої системи державно-правових заходів.

Список використаних джерел

1. Красота О. В., Кір'єв І. С. Особливості розвитку малого підприємництва в умовах порушення макроекономічної стабільності. Ефективна економіка. 2021. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8671>

2. Мірошник Р. О., Прокоп'єва У. О. Розвиток малого і середнього бізнесу в Україні: проблеми і перспективи. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Проблеми економіки та управління». 2020. Т. 4. № 1. С. 63–71.
3. Обруч Г. В., Іванюта Б. Л., Журавльов К. В. Проблеми і перспективи розвитку малого та середнього підприємництва в Україні. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2018. № 61. С. 53–62
4. Дякуновський О. Щодо державної підтримки суб'єктів малого та середнього підприємництва в умовах пандемії коронавірусної хвороби (COVID-19 в Республіці Польща та Україні. Knowledge, Education, Law, Management. 2020. № 3 (31). URL: <http://kelmczasopisma.com/viewpdf/1023>.
5. Радчук О. Хиткий баланс: як зміниться українська економіка у 2021 році URL:<https://www.slovoidilo.ua/2021/01/05/kolonka/aleksandr-radchuk/ekonomika/hytkyj-balans-yak-zminytsya-ukrayinska-ekonomika-2021-rocz>
6. Коробка С. В. Вплив локдауну на діяльність малого підприємництва. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: економіка і управління. 2021. Том 32 (71). № 1. С. 46-49.
7. Підприємництво: соціально-економічне та інституціональне забезпечення розвитку : колект. монографія / Л. О. Андрєєва, Л. О. Болтянська, М. І. Грицаєнко, Г. М. Завадських, В. М. Тебенко. Мелітополь : Люкс, 2021. 300 с.